

Gần hai ngàn năm kể từ khi đạo Phật hòa nhập đời sống tinh thần Việt Nam, cuộc hội thảo về “Đạo đức Phật giáo trong thời hiện đại” được tổ chức vào hai ngày 10 và 11 tháng 3 - 1993 vừa qua tại viện Nghiên cứu Phật học Việt Nam, đã cho thấy một tâm huyết, hay đúng hơn, một cột mốc trong số những cột mốc từng đánh dấu trên đường chuyển xoay của bánh xe pháp luân.

Tại đây, tham gia hội thảo là chư Hòa thượng, Thượng Tọa, Đại Đức, Tăng, Ni, Phật tử, là đông đảo trí thức gồm học giả, nhà văn, nhà báo, giáo sư, cán bộ giảng dạy, cán bộ nghiên cứu, và đặc biệt là có sự hiện diện của giáo sư tiến sĩ Bohme cùng phái đoàn từ Đức Cộng Hòa Liên Bang Đức đến.

Hòa thượng viện trưởng Thích Minh Châu, trong diễn văn khai mạc, ngay ở phần chào mừng cũng đồng thời ghi nhận sự tham gia nhiệt tình của các giới, các thành phần trên, vì đây chính là biểu thị của niềm tin, rằng “đạo đức Phật giáo có khả năng cải thiện cuộc sống của con người hiện tại”, và sự tham gia của các học giả, các nhà khoa học, quý vị giáo sư, cán bộ giảng dạy hai trường Đại học Sư phạm, Đại học Tổng hợp Thành phố Hồ Chí Minh “đã chứng tỏ đạo đức Phật giáo không phải chỉ là một bộ phận thành của giáo lý đức Thích ca mà còn là một bộ phận cấu thành của nền văn hóa dân tộc Việt Nam”.

Suốt thời gian hai ngày hội thảo, ngót bốn chục bản tham luận kế tiếp nhau, hết ý đều bám sát chủ đề. Đó là những minh xác, những góp thêm phần khẳng định, đó là những cảm thụ, những triển khai, những phát hiện, những lý giải, hoặc đối chiếu, bác bỏ sung. Tại đây, toàn thể cử tọa, không thể không từng lúc lắng nghe giáo sư tiến sĩ Trần Văn Hà tham luận về “Tôn giáo và đạo đức xã hội”; giáo sư học gia Trần Văn

au với “Đạo đức Phật giáo và tâm hồn người Việt Nam”; phó tiến sĩ Nguyễn Quang Điển với “Đạo đức Phật giáo trong hệ thống giá trị văn hóa tinh thần Việt Nam”; nhà nghiên cứu Đinh Văn Đề với “Đạo đức Phật giáo trong xã hội hiện đại - Quan điểm của đạo Cao Đài”; tiến sĩ Phật học Hamburg, cô Kim Lan với “Đạo đức Phật giáo và các thuyết đạo đức học của phương Tây”; Hòa thượng Pasadika (Cộng Hòa Liên Bang Đức) với “Đạo đức của người Phật tử gia”, theo quan điểm của Bồ tát Nagarjuna”; nhà văn Huy Phương với “Đạo đức nhà Phật trong đời sống tinh thần Việt Nam hôm nay”; Hòa thượng Thích Thanh Từ với “Đạo đức học Phật giáo”; Tỳ kheo Bồ tát giới Thích Đức Hiệp với “Đạo đức học Phật giáo một nền tảng xã hội nhân bản”; Thượng tọa Thích Phước Sơn với “Tinh thần nhân bản của đạo Phật”; giáo sư sử học Đỗ Văn Nhung với “Những giá trị đạo đức Phật giáo trong xã hội truyền thống Việt Nam”; nhà nghiên cứu Hán học Trần Thị Thanh Xuân với “Qua sự tích đức Phật Bà Quan Âm, tìm hiểu vài nét về đạo đức truyền thống của phụ nữ Việt Nam”, vv và vv...

Đầu đề của một số trong những tham luận đọc tại hội thảo, chỉ cần điểm qua như vậy, cũng đã có thể thấy được cái sức tích, cái phong phú của nội dung. Nhưng bởi “Đạo đức Phật giáo trong thời hiện đại” là hàm ý nói bao quát những vấn đề quan trọng trên tinh thần này, cũng như những vấn đề thiết thân của đất nước này, dân tộc này, nên tại đây xem như then chốt, xem như cơ bản được trình bày, đó là bản tham luận “Đạo đức Phật giáo và môi trường” của giáo sư tiến sĩ Bohme; là “Năm nguyên lý của trật tự đạo đức mới toàn cầu” của Hòa thượng Thích Minh Châu; là “Vấn đề đạo đức trong công cuộc phát triển đất nước” của giáo sư tiến sĩ giáo dục học Dương Thiệu Tống; là “Đạo đức Phật giáo và phát triển kinh tế” của cư sĩ Minh Chi; là “Đạo đức Phật giáo trong xã hội hiện đại” của nhà lý luận và giảng dạy triết học Nguyễn Trọng Văn (có trích đăng nguyên số này); là “Phật giáo và vấn đề đạo đức Việt Nam” của nhà văn, nhà nghiên cứu Trần Bạch Đằng.

Nói chung, ở đây không chỉ nhằm ca ngợi, biểu dương, mà là vấn đề của hôm nay và thế kỷ 21, là “Một trật tự toàn cầu mới phải bao gồm tôn trọng sự sống của mọi loài, sống còn của hành tinh, sự trong sạch của môi sinh” Không phát triển kinh tế vì kinh tế mà phát triển kinh tế phải đi đôi với cân bằng sinh thái. Cần khai triển và nhấn mạnh đúng nghĩa những khái niệm từ, bi, hỷ, xả của đạo Phật để chống lại lòng tham, ganh, đố kỵ, để muốn và làm điều lành cho mọi người, chống lại ác ý muốn hại người, để vui mừng trước thành công của người khác, để chống lại căm thù, kỳ thị. Cho nên trong xu hướng phát triển của Việt Nam hiện đại, thì đạo đức Phật giáo có vai trò quan trọng trong việc góp phần làm cho mọi người Việt Nam được sống hạnh phúc trong một nước Việt Nam giàu mạnh ♣

NGUYỄN NGUYỄN lược thuật

ĐẠO ĐỨC PHẬT GIÁO

ảnh: V.V.Tường

TRONG THỜI HIỆN ĐẠI